

Tussen Eigen en Ander

Eerste druk, december 2012

© 2012 Antonin Cee

Afbeelding cover: My Secret, schilderij van Krissadon Intasorn, Asia Plus

ISBN: 978-90-484-2763-5

NUR: 303

Uitgever: Free Musketeers, Zoetermeer

www.freemusketeers.nl

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zonodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (I) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (II) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is.

Antonin Cee

Tussen
eigen
en ander

Verhalen uit Thailand

Voor Celina

DE MINOTAURUS GRAAST RUBBER

Het was aan het begin van de moesson, maar het was een prachtige dag daar opbloeiend boven de rubberplantages, die de nacht nog maar net hadden afgeschud. Laag in de hemel, op dit uur nog kobaltblauw, kropten de wolken met hun zware onderbuik, waarop alle schakeringen tussen melkwit en antraciet te zien waren. Een onzichtbare zon boorde er trechters van licht doorheen en gaf er gouden epauletten aan. In het halfduister tussen de uitgelijnde bomen, waar de aarde haar laatste grondniveaus uitademde, klopte een immense stilte met haar eigen hartslag.

Maar Jirat had daar allemaal geen oog voor. Moeizaam trappend en met een duwbeweging van zijn schouders proberend elke pedaalslag wat extra kracht te geven, fietste hij over het voortkonkelende pad, waaruit puntige stenen opstaken als tanden van prehistorische dieren. Zoals altijd in het regenseizoen begon zijn onderbeen hem parten te spelen. Hij voelde de pijnsteken opstijgen naar zijn rug.

Toen het pad weer eens begon te klimmen moest hij uit het zadel en zijn fiets aan de hand meevoerend, sukkelde hij naar boven. Hij werd oud. Als je vijf en vijftig wordt, ben je misschien nog niet echt oud, maar komt het einde toch al aardig in zicht en vanochtend voelde hij zich doodmoe.

Mensen werden niet zo oud hier, dacht zijn fiets voortzeulend. Hun bloed was te wild. Toen Jirat ergens eens hoorde – was het op tv in de stad geweest – dat in westerse landen de gemiddelde levensverwachting rond de vijf en zeventig lag en voor vrouwen zelfs nog hoger, had hij tegen zijn vrouw Jinda gezegd: ‘Dat moeten hele vreedzame mensen zijn, als ze daar allemaal zo oud worden.’

In zijn streek werd onenigheid, meestal conflicten over land, erfrecht, rubberopbrengsten en zo nu en dan een ten onrechte vergeven bruidsschat, als de bruid de benen bleek te hebben genomen, vaak met een paar schoten hagel beslecht. Of met een goedgerichte houw van een *daab*, dat armlange hakmes, dat elke boer in een om zijn heupen gebonden *pa-ka-ma* bij zich droeg.

Nee erg vredig kon je het leven hier niet noemen. Je moest aldoor

op je qui-vive zijn wilde je niet belazerd of als een latexmat gemengeld worden.

Toch hield hij van deze glooiende, eeuwig groene heuvels, die hem zo vertrouwd waren als de vele littekens op zijn lichaam. Elke ochtend, nu al meer dan dertig jaar lang, als hij nog voordat het begon te dauwen opstond om de bomen te gaan kerven, lagen ze als trouwe honden op hem te wachten.

Gemakkelijk was het allemaal niet geweest, dat zeker niet. Maar zij, de pioniers, hadden dit land toch maar gemaakt, met noeste arbeid en taaie volharding de jungle bedwongen en er de latex aan ontworsteld. Het waren harde tijden geweest, maar terugkijkend wist hij, dat het de beste jaren van zijn leven waren geweest.

Op sommige avonden, als hij slurpend aan een kopje groene thee op de ruwhouten bank onder zijn paalhuis zat en de zon in daverende kleuren zag ondergaan, had hij het met Jinda nog wel eens over die begintijd, toen het hele gebied nog een maagdelijk regenwoud was. Tussen de lange bomenrijen, waar het laatste licht doorheen filterde en even zijn adem leek in te houden, stegen de schaduwen op uit de aarde en gingen jacht maken op elkaar totdat, maar heel even later, alles egaal oploste in een ondoordringbare duisternis, waarin alleen de knipperende vuurvliegjes nog gaatjes prikten.

Op dit soort ogenblikken kon hij zich dan plots heel voldaan voelen over deze wereld om hem heen, die hij met zijn eigen zweet had gespateld.

‘Wij mensen,’ zei hij dan tegen Jinda, die op een houtvuurtje het avondmaal aan het bereiden was, ‘wij kunnen alleen maar houden van wat we zelf gemaakt hebben, want dat kennen we tenminste, dat is het enige dat we echt kunnen kennen.’

Maar de jeugd dacht daar allemaal anders over. De meeste jongeren, zijn eigen zoon inclusief, wilden het liefst zo snel mogelijk weg uit die monotonie van kerven, tapbekers ledigen, bidons versjouwten en het draaien van de latexmatten, die onder elk huis op lange bamboestaken hingen te drogen.

Naar de stad wilden ze, voor emplooi en variëteit in hun leven, en de primitieve wereld van hun ouders voorgoed de rug toekeren.

Maar dat eerste vonden ze daar maar zelden, waardoor ze het laatste niet konden betalen en dus bleven zij daar maar rondhangen in dat eeuwige semiduister van die bomenrijen. Mateloos verveeld met hun eigen bestaan, pulkten ze aan hun fatum als aan een jeukende wond en raakten in toenemende mate aan de *Ya Ba*, dat lokale, synthetische goedje dat de hersens verduistert en agressies versterkt.

Als vroeg in de ochtend het werk eenmaal gedaan was, dwaalden ze het merendeel van de tijd doelloos rond in de eeuwige somberte van de plantages, waarop de jaarlijks terugkerende slagregens hun zondvloed lieten neerkomen en daarmee manshoog onkruid en verslaafden in gelijke mate lieten opspatten. Eén verkeerd woord, één te vrijmoedige of te lang aangehouden blik, was vaak al voldoende om iemand naar een mes te doen grijpen. Soms werd een argeloze bezoeker, die er trouwens maar hoogst zelden kwam, als een verzetje voor de zinnen in elkaar geramd of erger.

Jeh maak, dacht Jirat zijn fiets naar boven slepend. Wat een verschrikking. Moord is bij ons nu geworden tot doodsoorzaak nummer een. Hoe moet dat hier verder? Heeft dit nog toekomst? Heb ik me daarom zo afgebeeld? Of werd hij alleen maar oud en kwam hij uit een andere tijd, waardoor hij zijn kijk op de veranderende wereld, aan het kwijtraken was?

Maar ergens begreep hij die jongeren toch ook wel. Het leven was hier zeker geen pretje en bood weinig zekerheid. Elk jaar, altijd weer aansluitend met de regens, maakte de moeraskoorts heel wat slachtoffers. En als de regens kwamen, leken ook de gifslangen tussen de bomenrijen zich te vermenigvuldigen, zodat gras en onderhoud onophoudelijk moest worden gesnoeid om vrij zicht te hebben.

De kabels van de elektriciteitsmaatschappij reikten niet tot hier. De walmende vetkaarsen en olielampen, waarmee de boeren na zonsondergang hun bestaan bijlichten, gaven maar een flauw schijnsel in de nachten, die lang en donker waren als de zwarte geesten uit de *nang talung*, dat schaduwspel, waar hij als kind zo van genoten had. Als je, nadat de aarde het laatste zonlicht had weggeslikt, naar buiten ging moest je uit de doppen kijken om geen beet op te lopen.

En dan al die andere ziekten, die vooral onder de allerkleinsten

huishielden en de bevolkingsaanwas flink verdunden. Kon hij de jongeren ongelijk geven dat ze hier wegwilden?

De mensen waren straatarm. De doktoren in de stad wilden geld voor hun medicijnen en de meesten hadden dat niet. Ook nu zat er in zijn beurs niet meer dan 30 Baht die Jinda hem gegeven had. Genoeg om straks een bamisoep te kopen, als hij het districtshoofd gesproken had. Als hij dan tenminste nog trek had.

Telkens als hij aan die ontmoeting dacht, schoot er zwart bloed naar zijn slapen en tastte hij onwillekeurig naar zijn daab. Hij moest zichzelf in de hand houden. Voor Jinda en voor Nong Preao, de kleine meid. Hij was tijdens zijn leven misschien een tiental malen in het districtskantoor geweest, maar nog nooit had de weg erheen hem zo lang geleken.

‘Geef je niet zomaar gewonnen,’ had Jinda hem bij het weggaan nog op het hart gedrukt, ‘maar houd je hart koel.’

Zij kende zijn driftige aard en wist, dat hij tegen die ontmoeting opzag als tegen de kammen van de kalkrotsen, die achter zijn huis kaarsrecht opschoten uit het glooiende land. Bang was hij niet, verre van dat. Maar als hij dacht aan de commanderende manier waarop die ambtenaren de boeren toespraken, op het snauwerige af en daarop geen enkel weerwoord verwachtend, kreeg hij een vreemd soort beklemming over zich, waarmee hij niets wist aan te vangen.

Maar leven wij soms nog in het onzalige *Sak-din-nah*? dacht hij zijn fiets tussen de zwerfkeien naar boven slepend. Die lui voelen zich almachtig. Zijn wij dan nog steeds niet meer dan een stelletje lijfeigenen, waarover naar willekeur beschikt kan worden?

Zoals de meesten van zijn soort gedroeg ook het districtshoofd zich inderdaad alsof ze nog in de *Sak-din-nah* tijd leefden, toen het land geregeerd werd door de Chao Fa Luang, de heren des hemels, die leven en dood konden laten plukken als de vruchten in hun paleistuintuin en een almachtig netwerk van ambtenaren tot hun beschikking hadden. Om belastingen te innen en corveediensten in te stellen, te ronselen voor leger en natie en allerlei andere herendiensten af te dwingen. Toen, net als nu, werden die ambtenaren geacht voor zichzelf te zorgen en hun magere salaris, waarvan geen mens in leven kon blijven, te hooi en te gras naar eigen goeddunken aan te vullen. *Kin*